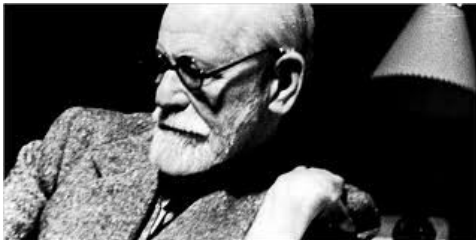

Fantastična moć psihičke kompenzacije

Posted by [Nikola Krstić](#) u [Članci Nikola Krstić 4](#)

Od Frojda na ovamo poznata je ideja da umetnička, kulturološka i uopšte duhovna postignuća nastaju kao rezultat sublimacije (potiskivanja i transformacije) ogromne sile naše biološke energije (libida). U psihoanalitičkoj tradiciji na sublimaciju se gledalo kao na najuzvišeniji oblik psihičke odbrane od silovite snege naših seksusnih požuda. S druge strane čitava psihopatologija objašnjavala se nesposobnošću našega ega da zadrži krhku ravnotežu između tri snažne instance koje ga pritiskju: naših požuda (id), našeg super ega (kao moralne i cenzorske instance koja diktira šta jeste a šta nije socijalno prihvatljivo) i realnosti (koja diktira šta jeste a šta nije fizički moguće).

Naše iskustvo pokazuje da nas i sama psihopatologija, ili bivanje na njenoj ivici, ponekad dovodi do neverovatnih kreativnih, kompenzatornih rešenja koja donose mnoga dobra i nama i drugima. Gotovo svakodnevno se sa ovim srećemo u psihoterapijskoj praksi.

Predstaviću primer klijentkinje koju ću zavti Marija*. Marija je imala nesrećno detinjstvo. Kao mala je ostala bez oca, a njena majka, mlada, zgodna žena posvetila je svoj život ljubavnim odnosima sa drugim muškarcima. Marija je jasno osećala da je na smetnji svojoj majci, koja se borila protiv griže savesti što udovoljava svojim požudama umesto da se posveti detetu. Marijino prisustvo u vlastitom domu ograničavalo je majku u svojim nastojanjima da vodi ljubav sa partnerima, a prisustvo majčinih partnera ju je zbunjivalo i plašilo. Majka sa njom nikada nije razgovarala ni o čemu. Nastojala je da je utraži tetkama kako bi obezbedila slobodno vreme. Marija nije dobila dovoljno pažnje i ljubavi koji bi kod nje stvorili osećaj da je važna, da ima pravo da pripada, da je u redu ne osećati se dobro i dobiti pomoć i negu.

Kada je imala devet godina Marija se ozbiljno razbolela i u bolnici provela nekoliko meseci. Njena majka obilato je koristila slobodu koju je na ovaj način dobila i jedva da ju je posećivala. Ovakva situacija izazvala je sažanjenje jedne doktorke koja je našla vremena da joj se posebno posveti. Duge bolničke dane Marija je provodila igrajući se doktorke i pružajući mnogo nege, ljubavi i topline svojim „bolesnim“ igračkama, oponašajući svoju omiljenu doktorku. Jednom prilikom je na terapiji izjavila da se ponekad u bolnici osećala bolje nego kod kuće, jer tamo nije imala utisak da je na smetnji samim tim što postoji.

Marija je bila dobar đak. Kao inteligentno dete, mraljivo je učila, a pohvale i pažnju koju je svojim radom dobijala u školi konpenzovala je nedostatkom majčine ljubavi. Posle srednje škole upisala se na medicinski fakultet i završila ga u roku kao odličan student. Specijalizirala je pedijatriju i na kraju napustila Beograd da bi našla zaposlenje u jednoj ustanovi za decu bez roditeljskog staranja. Nije se udavala niti ima svoje dece. Posao je za nju sve na svetu. Ona je sada izuzetno brižna i posvećanja doktorka. Mališanima koji su njeni pacijetni posvećuje svu onu beskrajnu ljubav, nežnost i pažnju koji su njoj nedostajali.

Odlazak oca, koji je drštično presekao njen život, Marija je nesvesno transferisala na druge muškarce. Voleti osobu muškog pola za nju je značilo biti napušten, jer je upravo njeno bazično iskustvo bilo takvo. Ovo bazično, nesvesno nepoverenje potvrđivalo se majčinim ponašanjem. Prisustvo muškaraca u njenoj kući značilo je da nema mesta za nju. Muškarci su iz njenog života odvodili njenu majku i ostavljali je potpuno samu.

Ovo su bili psihološki razlozi iz kojih odrasla Marija nije mogla svoju ljubav da pokloni odraslim muškarcima. U njoj je idalje živela ona mala devojčica sa svim svojim negativnim iskustvima. Ta devojčica simbolički je bila sireoče. Stoga je Mariju privuklo upravo sirotište, koje je postalo njena

porodica. Ona je tamo stvorila mogućnost da se realizuje kao majka, i to baš onakva majka za kakvom je sama čeznula, majka koja će biti tu za svoju decu kada su bolesna i kada im je tešk.

Marija je danas najomiljeini član svoga kolektiva, kako od strane dece, tako i od strane kolega, upravo stoga što je odlikuje razoružavajuća nažnost i izuzetna empatija. Deca su nejna velika ljubav i ona je srećna što ima priliku da im posveti svoj život. Posvećujući se njima ona je posvećena svome unutrašnjem detetu. Projektovana u bolesnu decu bez roditelja, Marijina unutrašnja devojčica dobija upravo ono što joj treba i što je čini srećnom.

Iako je kroz terapiju osvestila duboke razloge koji su je sprečavali da kreira svoju porodicu, Mrijino iskustvo bilo je isuviše jako da bi se dovoljno brzo transformisao. Iako do sada nije stvorila svoju biološku porodicu, čudesna moć konpetzaciju učinila je da Marija sa svojim mališanima razmeni mnogo više ljubavi i nežnosti, nego što ikada učine mnogi koji imaju svoje biološke potomke. U svom pozivu, i delimično upravo zahvaljujući svojoj nesreći Marija je pronašla, ili tačnije kreirala smisao svoga života, mnogo uspešnije nego što to učini mnoštvo onih koji u svojoj istoriji nemaju ovako drstičan psihološki zaplet.

Zapravo mnoga velika dostignuća u nauci i umtnosti posledica su sličnih kompenzatornih težnji. Nemogućnost da se realizuje na jenom planu često goni čoveka da dosegne punu realizaciju na nekom drugom, i tom prilikom u mnogome prebaci prosek. Nije preterano reći da čovečanstvo često napreduje upravo zahvaljujući tim ljudima. Upravo u ovakave slučajeve istraživači često ubrajaju genie kao što su bili Teska, Ajnštajn, Leonardo Davinči, Van Gon, Mocart, Dostojevski, Viktor Frankl, Niče, Šopenhauer, Avgustin, Platon...

Viktor Frankl bio je psihijatar jevrejskog porekla koji je, kao što je poznao, preživeo nezamislive srahote nacističkih logora. Ovo iskustvo, teško i dramatično koliko samo može da bude, iskristalisalo

je u njegovom umu jedno novo razumevanje ljudske prirode i ljudskog duha, koje je kasnije uobličio u svojim delima (npr. „Zašto se niste ubili“ ili u potrazi za smislom). Ova dela izvršila su uticaj na egzistencijalistički orijentisanu psihoterapiju, ali i pomogla mnogim pojedincima da se suoče i nose sa svojom ličnom životnom dramom, o čemu je Frankl kasnije dobija mnoštvo pisama zahvalnosti. Životne priče i tople reči koje su iz ovih pisama izvirale, učinile su da dobije nesvakidašnju duhovnu nadoknadu za strahote koje je preživeo. Njegovo iskustvo pomoglo je mnogima da se na drugačiji način suoče sa teškoćama svoga života i u njima isklešu svoje stepenice ka životnom smislu. Viktor Frank postao je osnovač logoterapije - psihoterapijskog pravca koji se zasniva na potrazi za životnim smislom.

Gotovo po pravilu velika dostignuća crpe svoju snagu iz velikih ličnih tragedija. Ova nesaglediva, fascinantna kompenzatorna moć psihe vezana za tragiku ljudske egzistencije, bar za trenutak oslobađa nas malodušnosti i samosažaljivog oplakivanja vlastitog života i sudbine. Ovakva nas iskustva potstiču da u svojoj ličnoj tragicici i duševnom bolu tražimo putokaze za smisao svoga života, ključeve kojima će mo okltjučati riznicu svog ličnog duševnog blaga.

[Nikola Krstić](#) psihoterapeut

***Klijentkinja je dala saglasnost da se materijali dobijeni iz terpaijskog rada sa njom koriste u ovom članku. Njeno ime je promenjeno.**

Članak je preuzet sa sajta:

<http://www.psihoterapeut.rs/blog/clanci-nikola-krstic/entry/fantasticna-moc-psiholoske-kompenzacije.html>